

ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ

Που θα βρείτε αναφορές για τα θεμελιώδη δικαιώματα του πολίτη;

- Στον Χάρτη θεμελιωδών δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (C 364/18-12-2000 Επίσημη Εφημερίδα Ευρ.Κοινοτήτων)

Με τη διακήρυξη του χάρτη των θεμελιωδών δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης κατά τη σύνοδο κορυφής της Νίκαιας, στις 7 και 8 Δεκεμβρίου 2000, οι Δεκαπέντε ηγέτες των κρατών της Ευρωπαϊκής Ένωσης πραγματοποίησαν ένα σημαντικό βήμα προς τον καθορισμό μιας βάσης κοινών αξιών.

Η διακήρυξη αυτή είναι το πρώτο αποτέλεσμα της απόφασης του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της Κολωνίας της 3^{ης} και 4^{ης} Ιουνίου 1999, με την οποία οι αρχηγό κρατών και κυβερνήσεων συμφώνησαν ως προς την ανάγκη κατάρτισης ενός χάρτη θεμελιωδών δικαιωμάτων της Ε.Ε., προκειμένου να εδραιωθεί και να λάβει συγκεκριμένη μορφή για τους πολίτες της η εξαιρετική σημασία των δικαιωμάτων αυτών και η εμπέλειά τους .

Στο χάρτη διατυπώνονται δικαιώματα και αρχές που πρέπει να τηρούνται από την Ένωση και τα κράτη μέλη κατά την εφαρμογή του κοινοτικού δικαίου.

Τα δικαιώματα που έχουν περιληφθεί στο χάρτη ανήκουν σε τέσσερις κατηγορίες:

-Δικαιώματα, ελευθερίες και δικονομικές εγγυήσεις, όπως προκύπτουν από την Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών καθώς και από τις κοινές συνταγματικές παραδόσεις των κρατών μελών. Πρόκειται για ατομικά και πολιτικά δικαιώματα, όπως οι δικονομικές εγγυήσεις, η αρχή της ισότητας, ο σεβασμός της ιδιωτικής ζωής, καθώς και τα δικαιώματα που απορρέουν από τις κύριες δημόσιες ελευθερίες ,όπως η ελευθερία του τύπου , η ελευθερία συνειδήσεως , η ελευθερία του συνέρχεσθαι και του συνεταιρίζεσθαι. Αυτά τα δικαιώματα και ελευθερίες αποτελούν σήμερα μέρος του κοινοτικού δικαίου, ως γενικές αρχές του κοινοτικού Δικαίου σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου, και επομένως, ήδη επιβάλλονται στα κράτη μέλη και τα κοινοτικά θεσμικά όργανα.

-Δικαιώματα των πολιτών της Ένωσης. Τα δικαιώματα αυτά περιλαμβάνονται, συγκεκριμένα, στο δεύτερο μέρος της συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας (ΣΕΚ) με τίτλο «αθαγένεια της Ένωσης». Πρόκειται για τις διατάξεις εκλογικού δικαίου της Ένωσης (συμμετοχή στις δημοτικές εκλογές και στις εκλογές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου), την κοινή διπλωματική προστασία, το δικαίωμα αναφοράς προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και την προσφυγή στο Διαμεσολαβητή.

-Οικονομικά και κοινωνικά δικαιώματα που αντιστοιχούν αφενός σε διατάξεις του εργατικού δικαίου, όπως το συνδικαλιστικό δικαίωμα, το δικαίωμα απεργίας, το δικαίωμα σε ένα κατώτατο όριο αποδοχών, το δικαίωμα επαγγελματικής κατάρτισης, το δικαίωμα επαγγελματικής ένταξης των ατόμων με ειδικές ανάγκες, και αφετέρου σε διατάξεις κοινωνικού δικαίου, όπως η κοινωνική προστασία και το δικαίωμα υγειονομικής περίθαλψης.

-«Σύγχρονα δικαιώματα», τα οποία, χωρίς να είναι πράγματι νέα, όπως η προστασία των προσωπικών δεδομένων ή τα δικαιώματα που αφορούν τη βιοηθική, απαντούν στις προκλήσεις που συνδέονται με τις σημερινές και μελλοντικές εξελίξεις των τεχνολογιών των πληροφοριών και της γενετικής μηχανικής. Σε έναν άλλο χώρο, ο χάρτης καλύπτει επίσης τα αιτήματα

διαφάνειας και αμεροληψίας στη λειτουργία της κοινοτικής διοίκησης, αφού περιλαμβάνει το δικαίωμα πρόσβασης στα διοικητικά έγγραφα των κοινοτικών θεσμικών οργάνων ή το δικαίωμα χρηστής διοίκησης.

Ο χάρτης είναι ένα έγγραφο που δεν μεταβάλλει την ισχύουσα έννομη τάξη, αφού:

- δεν δημιουργεί καμία νέα αρμοδιότητα ή καθήκον για την Κοινότητα και για την Ένωση και δεν τροποποιεί τις αρμοδιότητες και τα καθήκοντα που ορίζονται στις συνθήκες
- δεν θα τροποποιήσει τα μέσα προσφυγής και τον δικαιοδοτικό μηχανισμό που προσφέρουν οι συνθήκες
- δεν θα δημιουργήσει καμία νέα υποχρέωση για τα κράτη μέλη, δεδομένου ότι τα δικαιώματα που διατυπώνονται αποτελούν επανάληψη δεσμεύσεων που υφίστανται δυνάμει διεθνών συμβάσεων ή κοινών συνταγματικών παραδόσεων.

Το θέμα της νομικής εμβέλειας του χάρτη θα εξεταστεί αργότερα. Στη δήλωση για το μέλλον της ΕΕ που επισυνάπτεται στη συνθήκη της Νίκαιας αναφέρεται η νομική φύση του χάρτη ως ένα από τα σημεία που θα αποτελέσουν αντικείμενο ευρείας δημόσιας συζήτησης, ενόψει της προετοιμασίας της διακυβερνητικής διάσκεψης του 2004.

Ο χάρτης των θεμελιωδών δικαιωμάτων είναι, για τους πολίτες της Ένωσης και των υποψηφίων χωρών, έγγραφο αναφοράς που τους επιτρέπει να γνωρίζουν τα δικαιώματά τους και τις αξίες στις οποίες θεμελιώνεται η Ένωση.

- **Στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων** (Ν.Δ.53/1974 – Φ.Ε.Κ. Α' 256/20.9.1974)

Η Ευρωπαϊκή Σύμβαση Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και το Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων παραμένουν τα βασικά σημεία αναφοράς για την προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου στην Ευρώπη.

- Η Ευρωπαϊκή Ένωση στηρίζει τον θεμελιώδη ρόλο του Συμβουλίου της Ευρώπης για τη διαφύλαξη των προτύπων σχετικά με τα ανθρώπινα δικαιώματα και του κράτους δικαίου, καθώς και την προώθηση της δημοκρατικής σταθερότητας σε πανευρωπαϊκό επίπεδο.

Υπάρχει δυνατότητα ατομικής προσφυγής στο Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων;

Δυνατότητα προσφυγής έχει κάθε πολίτης ατομικά καθώς και κάθε μη κυβερνητική οργάνωση. Δημόσια υπηρεσία ή ν.π.δ.δ. δεν μπορεί να προσφύγει. Η προσφυγή στρέφεται πάντοτε κατά κράτους και ποτέ κατά ιδιώτη. Αρκεί μια επιστολή στη Γραμματεία της Διεύθυνσης του Δικαστηρίου –ακόμα και με το ταχυδρομείο- στη μητρική γλώσσα του προσφεύγοντος. Η διεύθυνση είναι: European Court for Human Rights

F-67075 Cedex
Strasbourg - France

Δύο είναι οι προϋποθέσεις για την άσκηση προσφυγής:

- α) όταν ένα κράτος παραβίασε κάποιο από τα άρθρα της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων
- β) όταν ο πολίτης έχει εξαντλήσει τα εσωτερικά (εθνικά) ένδικα μέσα.

Επίσημος εκπρόσωπος του ελληνικού κράτους στο Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων είναι το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους και τις υποθέσεις χειρίζονται τα στελέχη του υπό τις οδηγίες και κατευθυντήριες γραμμές του Υπουργείου Εξωτερικών.

Εάν θεωρείτε ότι θίγονται δικαιώματά σας από παράβαση του κοινοτικού δικαίου,

α) Μπορείτε να προσφύγετε στα εθνικά δικαστήρια, που είναι αρμόδια για τη διασφάλιση της εφαρμογής του κοινοτικού δικαίου από τις εθνικές αρχές. Έτσι μπορείτε π.χ. να πετύχετε την ακύρωση της απόφασης μιας εθνικής αρχής, η οποία σας αφορά ή να λάβετε αποζημίωση για τυχόν προκληθείσα βλάβη.

β) Μπορείτε να υποβάλετε καταγγελία στην Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων είτε αποστέλλοντας σχετική επιστολή στη διεύθυνση:

Commission of the European Communities
(to the attention of the Secretary General)

Rue de la Loi 200 – B 1049 Bruxelles,

είτε χρησιμοποιώντας τα έντυπα καταγγελίας που διατίθενται από τα γραφεία της Επιτροπής στα κράτη μέλη και από το Internet στη διεύθυνση:

<http://europa.eu.int/comm/sg/lexcomm>

Υπάρχει δυνατότητα ατομικής προσφυγής στο Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων;

Όχι, το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων δεν δέχεται ατομικές προσφυγές. Εάν αμφισβητείτε τη νομιμότητα μιας κοινοτικής πράξης, η οποία σας θίγει άμεσα και ατομικά, η προσφυγή σας θα απευθύνεται στο Πρωτοδικείο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων στη διεύθυνση:

The Court of First Instance of the European Communities
Boulevard Konrad Adenauer
L-2925 Luxembourg

Η ηλεκτρονική διεύθυνση του Δικαστηρίου/Πρωτοδικείου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων είναι: <http://www.curia.eu.int>